

HANDLINGSPLAN

2019

Innhold

Forord

1	Vi tilbyr medlemsnettverk og medlemservice	5
2	Vi hever bærekraftkompetansen i hele byggenæringen	7
3	Vi påvirker rammebetingelser	11
4	Vi identifiserer og sprer innovasjon og forskning	12
5	Vi utvikler og tilbyr sertifisering	16
	Styret	18

Forord

FNs siste bærekraftsrapport viser at verden har det travelt med å redusere våre klimagassutslipp. Innen 12 år må verden halvere utslippene, og bygg-, anleggs- og eiendomssektoren er en av de viktigste sektorene for å få dette til. Grønn Byggallianse oppfordrer alle til å bygge og forvalte «Paris-proof» bygg. Det er bygg som har lave klimagassutslipp gjennom sitt livsløp. I 2019 vil vi engasjere oss både internasjonalt og nasjonalt for å inspirere og hjelpe byggsektoren til dette.

Sektoren skal også oppnå langt bedre ressurseffektivitet gjennom en sirkulærøkonomi. Også her vil Grønn Byggallianse bidra med konkret hjelp for hele verdikjeden i byggsektoren, og vi vil benytte vårt medlemskap i World Green Building Council til å lære av andre land.

Mange av våre medlemmer bygger nå svært miljøeffektive bygg. Vi vil neste år legge vekt på å spre gode eksempler fra de som går foran. Våre medlemmer er de mest framoverlente, og gjennom våre ulike medlemsfora deler de ideer og erfaringer. De fleste byggene er allerede bygget, så vi vil også neste år ha miljøeffektiv forvaltning og rehabilitering høyt på agendaen. Vi vil i tillegg oppfordre til mindre rivning, og til leietakertilpasninger som ikke medfører kasting av fullt brukbare materialer og møbler.

I løpet av 2019 vil vi ta BREEAM-sertifiseringen til Norge. Det betyr at vi selv tar ansvar for den endelige sertifiseringen. Vi ser at stadig flere byggeiere BREEAM®-sertifiserer sine bygg. Det skjer også en større spredning i geografi og i type bygg som sertifiseres. For 2019 ønsker vi å gi markedet et komplett sertifiseringstilbud for anlegg og områder, og pilotere et tilbud for mindre rehabiliteringer. Vi vil også jobbe for en mer kostnadseffektiv sertifiseringsprosess.

1. juli 2018 slo organisasjonene Grønn Byggallianse og Norwegian Green Building Council seg sammen til én organisasjon for å bli en sterkere organisasjon for hele verdikjeden. Vi har beholdt begge navnene for å bygge videre på den sterke posisjonen og omdømmet vi hadde – *Grønn Byggallianse* i Norge, og *Norwegian Green Building Council* for bruk i utlandet, som naturlig del av World Green Building Council-familien.

Den nye organisasjonen har en bred vifte av aktiviteter tilknyttet nybygg, rehabilitering, forvaltning og drift av bygg, områdeutvikling og anleggsprosjekter i by- og områdeutvikling. Vi tilbyr, drifter og forvalter miljøsertifiseringer, primært BREEAM-NOR.

Denne handlingsplanen er bygget på vår strategi for 2019-2021. Sentralt i denne strategien og i vårt arbeid står FNs bærekraftsmål, særlig de ni målene som World Green Building Council har utpekt som spesielt relevante for bygg, anlegg og områder.

1 WGBC's utvalgte mål fra FN's bærekraftsmål (les mer på <https://www.worldgbc.org/green-building-sustainable-development-goals>)

Som premiss for arbeidet vårt ligger også *Eiendomssektorens veikart mot 2050*, som vi lanserte i 2016. Veikartet staker ut kursen for byggenæringen, og det inneholder blant annet 10 anbefalte strakstiltak for bestillere som vil være med på det grønne skiftet. Nesten 40 byggeiere har så langt forpliktet seg til å følge disse. Grønn Byggallianse bistår med hjelp til gjennomføring og deling av erfaringer.

Det tredje premissdokumentet vårt er Bygg 21s *10 kvalitetsprinsipper for bærekraftige bygg og områder*, som ikke minst peker på hva som skal til for å skape helsefremmende bygg og områder.

Sammen skaper disse tre dokumentene, samt alle våre medlemmer, grunnstammen i vårt arbeid. Grønn Byggallianse arbeider gjennom våre medlemmer og i bygge- og eiendomssektoren for at bærekraft skal bli det naturlige valget. Dette gjøre vi gjennom å:

- tilby *medlemsnettverk* der dere kan hente og dele erfaringer med både likesinnede og på tvers av verdikjeden
- være et *kompetansesenter* med mål om å spre inspirasjon og kunnskap til hele byggenæringen
- stimulere til mer *grønn innovasjon* i byggenæringen
- være en interesseorganisasjon for bærekraft i bygg- og anleggsnæringen overfor myndigheter og andre premissgivere ved utforming av *rammebetingelser*
- utvikle og tilby *verktøy og sertifiseringsordninger*, primært BREEAM-sertifisering, men også etter hvert supplerende ordninger

Hvert av punktene er detaljert under.

1. Vi tilbyr medlemsnettverk og medlemsservice

Vi er vertskap for ulike fagfora der medlemmer kan dele erfaringer. Møtene gir oss innspill til behov for videre oppfølging gjennom for eksempel tipshefter, frokostmøter, dialog med myndigheter og andre næringsinteresser eller organisasjoner. Referat og presentasjoner fra avholdte lukkede møter ligger på våre interne nettsider for medlemmer. Våre frokostmøter er åpne for alle og disse tas opp og distribueres (se seksjon 2 under).

Grønt Ekspertforum

Dette er et forum for miljøansvarlige hos eiendomsselskapene. I utgangspunktet møter en representant pr organisasjon til Grønt ekspertforum. Grønt Ekspertforum møtes fire ganger i året, gjerne hos et medlem som har et spennende bygg å vise fram. Agenda kan for eksempel være utforming av miljøstrategi eller hvordan man stiller miljøkrav ved materialinnkjøp.

Driftsforum

I 2019 slås de tre forumene Driftsforum, Forum for Energisentraler og Driftslederforum sammen til et forum som får navnet «Driftsforum». Dette er et forum for byggenes driftspersonale. Her deles praktiske erfaringer fra hverdagens driftsoppgaver og driftspersonell for faglig påfyll om hvordan de kan drifte bygg mest mulig bærekraftig. Ved å slå sammen disse tre forumene står vi friere til å velge dagsaktuelle tema. Vi kjører månedlige forumsmøter, med unntak av sommerferie og den måneden vi arrangerer driftskonferanse.

Plan for forumsmøter i 2019:

- januar–mai: fem forumsmøter
- september–desember: tre forumsmøter

Tema i forumsmøtene vil i stor grad bli hentet fra kursmodulene i det nye e-læringskurset vårt, *Grønn Eiendomsdrift*. Presentasjoner fra møtene er tilgjengelig på området Medlemssider på byggalliansen.no.

Forum for integrerte tekniske bygningsinstallasjoner (ITB-forum)

Sammen med foreningen Integra har vi i de siste årene etablert og driftet ITB-forum i Østfold, Bergen, Trondheim og Oslo. Hver av lokalgruppene har to møter i løpet av året, som gjennomføres hos en av deltagerne i de respektive lokalgruppene. Grønn Byggallianse sine medlemmer blir forespurt om de ønsker å være vertskap. I dette ligger også mulighet til å få belyst spesielle tema våre medlemmer er opptatt av. I 2018 utvidet vi også med nytt forum i Stavanger.

Å få gode leveranser på tekniske anlegg og styring av disse (både nybygg, ombygging og utskifting) er svært viktig for å sikre lavest mulig energibruk i drift. ITB Forum er en viktig møteplass for å dele erfaringer i bransjen. Vi planlegger to møter i hvert forum i 2019 sammen med Integra, dvs. totalt 10 møter.

Forum for boligutviklere

Vi har et eget forum der medlemmer kan dele erfaringer fra bærekraftig boligutvikling. Vi hjelper blant annet medlemmer med å implementere 10 strakstiltak for boligutviklere. Andre tema her er idebank for konkrete løsninger i boligprosjekter og kommunikasjon av bærekraftige kvaliteter til kjøpere. Vi vil sammen med medlemmer videreutvikle boligkjøperbransjen vår – *Tips til deg som er på boligjakt* – med fokus på hva en kjøper må spørre/se etter fra deres perspektiv og hva de får når en bolig har kvalitetsprinsipper inkludert. Antall møter og tidspunkt bestemmes i samråd med boligutviklerne i forumet.

Forum for endringsagenter

Vi kan ikke løse morgensdagens utfordringer med gårdagens løsninger. Vi etablerer et forum for endringsagenter, med de rådgivere som ønsker å bidra til nye løsninger. Hensikten med nettverket er å dele ideer om, og erfaringer med, nye løsninger og prosesser som kan bidra til mer bærekraftige bygg og områder. For å bli en del av nettverket må deltakerne presentere en ny løsning eller prosess som de har testet ut i et prosjekt, og ha anbefalinger fra oppdragsgivere som kan bekrefte at de er endringsagenter. Endringsagenter er etterspurt av byggherrer som ønsker rådgivere som kan hjelpe dem å nå deres ambisiøse bærekraftsmål. Oppstart av dette forumet skjer i 2019.

Materialforum

Sammen med Byggevarerindustrien har vi etablert et nettverk på tvers av verdikjeden for å diskutere og utveksle kunnskap og erfaring om materialers miljøegenskaper. Mål om Paris-proof bygg og krav i BREEAM- og FutureBuilt-prosjekter gir etterspørsel etter materialer med lave klimagassutslipp, null miljøgifter, god ressursutnyttelse og uten avgassing til innemiljøet. Det stilles også krav om å dokumentere dette på en etterrettelig måte. Dette er viktig, men vanskelig.

Forum for grønn finans

Vi har etablert et forum for grønn finans sammen med Finans Norge og Norsk Eiendom. Dette er et nettverk der finansaktører kan møte eiendomsaktører og diskutere finansielle virkemidler for å øke etterspørsel etter grønne bygg.

Vi tilbyr medlemservice

Eiendomsselskaper har tilbud om ekstra service som medlemmer i Grønn Byggallianse. Alle eiendomsselskaper får inntil 16 timers gratis rådgivning om miljø- og bærekraftstema. Vi kan for eksempel gi bistand innen utviklingen på miljøområdet, veikartet eller Bygg21s 10 kvalitetsprinsipper, utforming av miljøstrategi eller holde kurs for ansatte. Vi gir ikke prosjektspesifikk rådgivning.

Vi ønsker selvsagt å være tilstede for alle medlemmer som trenger råd og bistand, og bistår alle etter kapasitet, selv om vi foreløpig ikke har kapasitet til å garantere 16-timers medlemservice til alle. BREEAM-relaterte spørsmål rettes gjennom prosjekter og via vår servicetjeneste i vår sertifiseringsenhet.

Medlemmer har eksklusiv tilgang til våre medlemsfora og får minst 40% rabatt på konferanser, kurs og sertifisering i Grønn Byggallianse sin regi. På vår nettside er det en egen medlemside med blant annet tilgang til referater fra medlemsnettverk og administrative dokumenter.

2. Vi hever bærekraftskompetansen i hele byggenæringen

Vi arrangerer frokostmøter

Vi arrangerer gratis og åpne frokostmøter for å spre kunnskap og løfte fram gode eksempler. Program og påmelding finnes på våre hjemmesider. Vi planlegger fire frokostmøter sammen med FutureBuilt i 2019. Temaene vil presenteres fortløpende, f.eks vil biologisk mangfold på og rundt byggene være et sentralt tema. Møtene arrangeres i Greenhouse Oslo og vil også streames.

Vi arrangerer seminarer og konferanser

Vi inviterer til tre åpne seminarer og konferanser i 2019. Vi vil i tillegg bidra på andres seminarer og konferanser med innlegg, gjennomføring etc. Medlemmer får rabatt på alle våre seminarer og konferanser i vår regi.

Urban Future: 21.–24. mai er vi med på å arrangere årets største internasjonale miljøkonferanse i Oslo. Dette blir Oslo kommunes hovedaktivitet som Europeisk miljøhovedstad og også vårt vesentligste bidrag. Hovedkonferansen arrangeres 22.–24. Vi vil også invitere til sidearrangementer, befaringer og sammenkomster i dagene før og etter. Programmet finnes på www.urban-future.org og utvikles fortløpende.

Arendalsuka: Uke 33 – vi følger opp vår positive erfaring med å være tilstede på Arendalsuka i midten av august .

Driftskonferansen: Vår egen årlige heldagskonferanse for drift av bygg, avholdes i november i Greenhouse Oslo (arrangementet publiseres på våre nettsider).

Vi tilbyr studieturer

Vi vil arrangere to studieturer for medlemmer i 2019:

- en på våren for å få inspirasjon til sirkulærøkonomi
- en på høsten for driftere av bygg – for femte år på rad

Egne invitasjoner kommer for hver studietur.

Vi tilbyr kurs

Vi arrangerer ulike typer kurs. Alle medlemmer får rabatt på kurskontingenten.

For full oversikt over kurs se vår hjemmeside byggalliansen.no/kurs.

Våre mest sentrale kurs 2019 er:

Grønn Eiendomsdrift

Vi har i 2018 utviklet opplæringspakken Grønn Eiendomsdrift, som skal tilbys alle som drifter bygg eller ønsker kompetanse på området. Opplæringspakken består av e-lærings moduler på ca 1 time pr fagområde:

- Miljøledelse
- Miljø-/energioppfølgingssystem
- Ventilasjonsteknikk
- Inneklima
- Belysningsanlegg
- SD-anlegg

Disse online-kursene er forberedelse til tradisjonelle klasseromskurs. Kursene er utviklet i samarbeid med Forsvarsbygg og Undervisningsbygg. Etter gjennomført e-læringskurs utstedes dokumentasjon på at kandidaten har gjennomført kurset.

Kursene gjøres tilgjengelig fra januar 2019. Gjennom 2019 vil vi utvikle med nye moduler for nye fagområder.

BREEAM-kurs

Vi arrangerer fortløpende ulike kurs i miljøsertifiseringssystemene BREEAM-NOR, BREEAM In-Use og BREEAM-Communities. Vi arrangerer blant annet innføringskurs og kurs for BREEAM-revisorer og AP'er (akkreditert profesjonell). Bestått eksamen på AP-og revisorkurs gir lisens til å arbeide som AP og revisor i BREEAM-prosjekter. Kursene avholdes i flere byer.

Vi tilbyr også 3-timers «hjemme-hos»-kurs hos medlemmer som ønsker dette, og fordypningskurs for eksempel materialvalg og valg av belysning i BREEAM-prosjekt. Kursene tilbys av oss eller i samarbeid med andre aktører, som for eksempel Lyskultur.

Revisorkurs tilbys i 2019 som nettbasert kurs.

I 2019 vil vi utvikle et BREEAM-kurs for prosjektledere, da det ofte er effektiviserende at prosjektleder er kjent med hva BREEAM krever.

WELL

Miljøsertifiseringssystemet WELL, utviklet av det internasjonale WELL-instituttet i 2013, er det første sertifiseringssystemet i verden som kun har til hensikt å fremme menneskets helse og velvære. Man vil kjenne igjen mange av temaene fra BREEAM som luftkvalitet og vannforbruk, men en vesentlig forskjell er at WELL måler gjennomførte tiltak når bygget står klart med brukere i bygget.

Sertifiseringen foretas av Green Business Certification. Grønn Byggallianse vil holde WELL-kurs i samarbeid med Sweden Green Building Council (SGBC) i 2019.

CEEQUAL

CEEQUAL er en sertifiseringsordning for infrastrukturprosjekter og kan brukes på for eksempel tunneler, broer, veianlegg, havner og store uteanlegg. CEEQUAL eies av BRE i England, som også eier BREEAM.

I 2018 har fem prosjekter testet ut CEEQUAL i Norge. Vi samarbeider med SINTEF Nettverk for grønn anleggsdrift, deriblant om kursing i CEEQUAL. For 2019 er det planlagt 1–2 introkurs i

GRØNT BYGG:
Arkivenes hus.
Foto: Sindre Ellingsen.

CEEQUAL. Sammen med næringen ønsker vi også å utvikle en veileder for hvordan bruke CEEQUAL i Norge, som kobler CEEQUAL til norsk planprosess og Bygg21 sin fasenorm for planprosesser.

Workshop 0

I 2019 vil vi utvikle og tilby oppstartworkshop med utvikler/tidligfase-team – Workshop 0 – der vi sammen med utvalgte endringsagenter lager en standardisert workshop.

Prosjekter kan få bistand til ideer, metoder og verktøy for hvordan prosjektet skal prioritere, velge og sikre at sentrale kvalitetsprinsipper er med fra start til mål. Workshopen vil bygge på de 10 kvalitetsprinsippene og fasenormen Neste steg, begge utviklet i regi av Bygg 21.

Formålet med et slik tilbud er å bidra til at man setter bærekraftige løsninger som premiss fra prosjektoppstart, og tidlig definere hvilke løsninger som skal svare ut kvalitetsprinsippene. Vi vil kombinere arkitektens prosessmetoder, BREEAMs kvalitetskrav for prosess og de 10 kvalitetsprinsippene.

Vi vil dele gode eksempler

Det utvikles og utprøves mange gode grønne løsninger, ikke minst i BREEAM-prosjekter og FutureBuilt-prosjekter. Vi ønsker å spre de gode løsningene og erfaring fra bruken gjennom en ny spredningsplattform som vi vil utvikle i løpet av 2019.

Vi lager nyhetsbrev

Vi vil sende ut månedlige nyhetsbrev. Det er åpent for alle å tegne seg som abonnent.

Vi samarbeider med andre aktører

Grønn Byggallianse har formalisert samarbeidsavtaler med;

- FutureBuilt – Vi er partner og er med i programstyret.
- ENOVA – Vi jobber sammen på flere prosjekter og bidrar til å spre informasjon om ENOVAs støtteprogrammer.
- Sintef Byggforsk – Vi har en samarbeidsavtale med Sintef Byggforsk om Grønt anleggsnettverk, FOU-spredning og innspill til deres FOU-aktiviteter.
- Norsk Eiendom – Vi koordinerer arbeidet vårt for økt bærekraft i eiendomsnæringen.

3. Vi påvirker rammebetingelser

Vi ønsker å påvirke myndigheter

Vi ønsker å påvirke byggsektorens rammebetingelser slik at det blir kostnadseffektivt og enkelt å bygge og forvalte grønne bygg, anlegg og områder.

Vi skriver høringsuttalelser. Vi oppfordrer medlemmer til å spile inn sine innspill til pågående høringer, slik at vi kan være et uavhengig talerør for innspill som tjener mer bærekraftige bygg og områder.

Vi har jevnlig møter med politikere, departementer, direktorater og kommunale myndigheter.

Vi samarbeider med finanssektoren

Med Grønn finans menes gunstige finansierings- og forsikringsbetingelser for de som bygger og drifter grønt. Dette er på full fart inn, og vil påvirke eiendomssektoren i stor grad.

Vi jobber med finansnæringen nasjonalt i samarbeid med Finans Norge, og internasjonalt via WGBC, for å etablere harmoniserte miljøkriterier som finanssektoren kan bruke som grunnlag for sine grønne tilbud.

Vi skriver artikler i fagpressen og holder en rekke foredrag for å nå bredest mulig ut med vårt budskap.

4. Vi identifiserer og sprer innovasjon og forskning

Vi vil hjelpe byggsektoren å redusere klimagassutslipp

Vi har definert et «Paris-proof bygg» som et nybygg eller et rehabilitert bygg med løsninger som reduserer klimagassutslipp med om lag 50% i forhold til krav i teknisk forskrift og typisk byggeskikk og løsningsvalg. Det vil bidra til å oppfylle Paris-avtalen.

Paris-proof bygg oppnås ved velge lavutslippsmaterialer, legge til rette for utslippsfrie byggeplasser, legge til rette for utslippsfri person- og anleggstransport og skape energieffektive bygg med jevnt effektbehov.

For eksisterende bygg vil det å rehabilitere framfor å rive og bygge nytt, bidra til vesentlig lavere klimagassutslipp.

For å bidra til lavere klimagassutslipp vil vi bl.a.:

- Veilede byggherrer hvordan de kan etterspørre Paris-proof BREEAM-sertifisering. Da sikres helhetlig kvalitet samtidig som bygget tilfredsstiller BREEAM-kriterier for reduksjon av klimagassutslipp
- Engasjere oss i WGBCs (World Green Building Council) internasjonale prosjekt for klimagassreduksjoner som Advancing Net Zero project og Built Upon.
- Utvikle veilederen «Tenk deg om før du river»

Vi vil bidra til sirkulærøkonomi i praksis

Sirkulærøkonomi krever at vi forstår at materialer som brukes i byggene våre er en del av et sirkulært system. Våre bygge- og forvaltningsprosesser må være laget for å ta vare på materialressursene slik at de varer lenge og er tilrettelagt for deling, ombruk og resirkulering. Dette krever tydelige strategier, ledelse og forretningsmodeller i tillegg til god design og ingeniørkunst.

Under temaet sirkulærøkonomi vil vi i 2019:

- Utvikle kurs/frokostmøter for økt kompetanse rundt ombruk og gjenvinning av byggematerialer
- Bidra til videreutvikling av BREEAM, slik at systemet godt ivaretar sirkulærøkonomiske prinsipper
- Organisere studietur i løpet av våren for å se gode eksempler
- Samarbeide med forskningsmiljøer og dele forskning om sirkulærøkonomiske prinsipper
- Bidra til utvikling av gode prosjekter med medlemmer og samarbeidspartnere
- Utvikle en veileder for sirkulærøkonomi i byggenæringen

A circular economy is one that is restorative and regenerative by design, and which aims to keep products, components and materials at their highest utility and value at all times, distinguishing between technical and biological cycles.

- Ellen MacArthur Foundation

Vi veileder om bærekraftig rehabilitering

De fleste byggene er allerede bygget og vi kan ikke nå våre bærekraftsmål uten å ta tak i eksisterende bygningsmasse. Vi tilbyr mange aktiviteter for bærekraftige drift av bygg (nettverk, konferanser, veiledere etc). Men når byggeiere skal gjennomføre en større rehabilitering, ønsker vi også å kunne bidra med gode råd. Vi vil pilotere BREEAM-sertifisering av rehabiliteringsprosjekt (tilpassede kriterier – Bespoke) og tilby en innstegsmodell for de som ikke er klare for å gå for en full sertifisering.

Vi vil også søke etter løsninger for å oppnå godt inneklima og lavt energibruk med varsomme fysiske inngrep i eksisterende bygg, så man ikke trenger å rive for å få bærekraftige bygg.

Vi ønsker bygg og områder som er gode for helse og trivsel

Vi vet at vi oppholder nesten 90 % av tiden vår innendørs og skal vi bygge bærekraftige bygg og områder, betyr det også at vi må få ned sykefraværet og øke menneskets trivsel i de byggene vi oppholder oss i. En ny dimensjon av miljøvennlige bygg med mennesket i fokus og dets opplevelse av bygget, er blitt en viktig faktor i begrepet bærekraft. For 2019 ønsker vi å hjelpe medlemmene våre med økt kompetanse på helsefremmende bygg, både gjennom sertifiseringssystemer som WELL, men også gjennom veiledere, kurs og frokostmøter med ulike temaer som for eksempel lyd- og lysforurensning, innemiljø og helse og bruk av miljøvennlige materialer og planter innendørs.

Vi har utarbeidet mal for miljørapportering av bygninger

Flere finansinstitusjoner etterspør byggs miljøegenskaper som grunnlag for en kredittvurdering. Det er ikke etablert noen omforent måte å rapportere på, selv om ulike miljøer har begynt å etterspørre miljørapportering, bl.a. banker, byggeiere og GRESB, og vi har BREEAM-NOR og BREEAM-In-Use som etablerte sertifiseringssystemer. Vi har kartlagt hvilke miljørapporteringssystem som brukes av byggeiere i dag og på bakgrunn av dette laget en anbefaling av hvilke parametere som byggeiere kan og bør rapportere på.

Vi har utarbeidet en grunnlagsrapport for miljørapportering. Her gjennomgås eksisterende rapporteringsordninger og gjeldende forskning på området. Med utgangspunkt i denne gjennomgangen, foreslår vi prioritering og omfang av rapportering.

ENERGITYVER:

En natterunde kan avdekke unødig energibruk.
Foto: Sindre Ellingsen.

I 2019 vil vi sammen med medlemmer teste ut vårt forslag til rapportering og samarbeide med andre rapporteringsmiljøer for å implementere miljørapportering blant byggeiere. Rapporteringen er tilpasset både nybygg og eksisterende bygg.

Vi fanger energityver sammen med driftsansvarlige på bygget

Hver høst oppfordrer vi byggeiere å gå en natterunde på sine bygg for å identifisere energityver. Det er lys, anlegg og utstyr som går unødvendig utenom brukstid. Energityvene kartlegges, beregnes og resultatene presenteres på vår årlige driftskonferanse. De to siste årene har en identifisert feil i drift som tilsvarer ca. 7 kWh/m² år. Startskuddet for kampanjen avfyres uke 41, men driftsorganisasjonene bruker også resten av oktober for å få gjennomført sjekk på sine bygg.

Vi deler kompetanse om bærekraftig områdeutvikling

Utvikling av bygg og områder er mye mer enn bare form og arkitektonisk uttrykk. Et bygg og dets brukere vil alltid påvirke et område i større eller mindre grad og et område vil påvirke bygget og dets brukere. Helhetlig områdeutvikling og planlegging av livet mellom husene har stor betydning for både helse, trivsel og byggets verdi. Alt fra bydeler til hyttegrender bør planlegges og bygges bærekraftig.

I BREEAM-familien er BREEAM Communities verktøyet for å jobbe systematisk med tematikken.

I 2019 vil vi:

- lage et tipshefte for bærekraftig områdeutvikling i samarbeid med Norsk Eiendom med spesiell fokus på sosial bærekraft
- gi ut en oppdatert veileder/tipshefte på hvordan BREEAM Communities harmoniserer med norsk planprosess for å senke terskelen til å ta i bruk BREEAM Communities i norske prosjekter
- delta i Norsk Bolig- og Byplanforening sitt arrangement 19. mars i Oslo med tittel; Hva skal planmyndigheter og eiendomsbransjen endre for å møte FN's bærekraftsmål på 12 år?
- tilby innføringskurs i BREEAM Communities dersom det er etterspørsel etter det

Vi tilbyr en arena for strukturerte innovasjonsprosesser

Grønn Byggallianse og DOGA har etablert en arena for å tilby medlemmer en strukturert prosess for å utvikle gode idéer til bærekraftige innovative produkter, løsninger og/eller tjenester. Blant annet tilbyr vi en «innovasjonspakke» for de som ønsker mer kunnskap om innovasjon og vi kobler gode ideer med de som trenger nye løsninger.

Vi tar tak i gode initiativer som arbeidet og idéene fra Byggfloken, og bygger videre på dette og de ulike aktørene i prosessen, som Circular Norway, Æra og andre. Innovasjonsprosessen vil avdekke tematiske utfordringer, inneholde et akseleratorprogram, kommersialisering og skaleringsprosesser. Målsettingen er konkrete innovasjoner for byggenæringa som lever videre rent kommersielt.

Vi tilbyr forskningsovervåkning

Vi ønsker å være et forskningsovervåkningsorgan og spre interessante og relevante forskningsresultater innen bærekraftige bygg og områder. Dette gjør vi gjennom et strategisk samarbeid med SINTEF. Resultatene vil spres gjennom våre nyhetsbrev og våre seminarer og frokostmøter.

Gjennom hele vårt virke og særlig gjennom erfaringer fra bruk av BREEAM-NOR, vil vi sammen med våre partnere kunne identifisere behov for ny eller annerledes forskning og utvikling. Vår jobb er å identifisere behovene, sette sammen grupper av eksperter og forskning for så i samarbeid finne beste vei videre til økt kunnskap og spredning av denne.

Gjennom vårt medlemskap i World Green Building Council (WGBC), vil vi kunne trekke på internasjonale ressurser og kunnskap som kan komme våre medlemmer til gode. Motsatt vil vi kunne spre den innovasjon som finnes hos våre medlemmer.

Vi deler ut stipender til masteroppgaver

For å styrke arbeidet vårt og samarbeidet ut mot akademien og få verdifull informasjon og kunnskap tilbake til bransjen, har vi en stipendordning. Disse kan deles ut til studenter tilknyttet høyskole eller universitet som vil skrive masteroppgave med tema knyttet til bygg/eiendom og bærekraft. Vi ønsker oppgaver som er relevante innenfor tema som dekkes i våre sertifiseringsordninger og som kan bidra til økt kunnskap til å bygge og utvikle i mer bærekraftig retning.

Vi vil etter en vurdering av tema, aktivt jobbe mot NTNU, NMBU og andre institusjoner for å markedsføre problemstillingene som del av skolens prosjektkataloger.

For 2019 har vi allerede identifisert to oppgaver. Målet for 2019 er å støtte 4–5 oppgaver.

Vi eier materialvurderingsverktøy

Vi eier og vil forvalte og videreutvikle ECOproduct – et materialvurderingsverktøy henvist til i bl.a. BREEAM-NOR.

5. Vi utvikler og tilbyr sertifisering

BREEAM-NOR

Vi har utviklet og vi forvalter miljøsertifiseringsverktøyet BREEAM-NOR. I 2019 vil vi:

- jobbe videre med å gjøre selve BREEAM-sertifiseringen enda mer effektiv for byggeiere og deres hjelpere
- spre kunnskap om hva det innebærer å sertifisere, og fordeler ved dokumenterte bærekrafts-kvaliteter
- forbedre 2016-manualen innholdsmessig og språklig til en versjon 1.2
- bli en Independent Operator som betyr at vi fra 2019 vil gjennomføre all sertifisering i Norge og ikke i England som til nå. Vi vil da gjennomføre QA (Quality Assurance) dvs. gjennomgang og godkjenning av revisorrapporter hos oss
- kartlegge kostnader og besparelser og positive effekter knyttet til BREEAM-sertifisering

BREEAM® NOR

BREEAM-NOR har egne nettverk for rådgivere (AP (Akkreditert Profesjonell) og revisor) der de deler erfaringer og oppdaterer sin kunnskap. Det er planlagt to AP- og revisorsamlinger i 2019.

Prosessveileder for BREEAM

BREEAM-NOR er også et prosessstyringsverktøy. Flere BREEAM-krav må gjennomføres på bestemte steg i byggeprosessen. Vi vil i 2019 gi ut en veileder for å hjelpe prosjektene til å bruke BREEAM riktig i prosjektprosessen. Veilederen skisserer hvilke prosjektstadium ulike emner bør håndteres av ulike roller i byggeprosjektet.

BREEAM In-Use

Grønn Byggallianse opplever økende interesse for bærekraftige, eksisterende bygg og at BREEAM In-Use blir en stadig mer aktuell metode for å øke bevissthet og verifisere ytelse.

I 2019 skal vi ha økt fokus på markedsføringen av BREEAM In-Use og vi skal jobbe med å tilrettelegge for at også mindre aktører velger å satse på bærekraftige eksisterende bygg, bl.a. ved å vurdere en «innstegsmodell» for de som ikke er klare for en full sertifisering.

Vi opprettholder samarbeidet med BRE i England om videreutviklingen av systemet og vi vil fortsette å være et bindeledd til det norske markedet og sikre utveksling av deres erfaringer og behov.

I 2019 skal forumsmøtene for BREEAM In-Use brukere og -revisorer videreføres. Hensikten med disse er å utveksle erfaringer og kunnskap for på den måten kunne forenkle sertifiseringsprosessen og øke kvaliteten. Det planlegges to møter på vårparten og to på høsten.

Neste BREEAM-NOR manual lanseres 2021

I 2019 vil utviklingen av BREEAM-NOR 2021 starte for alvor. Manualen vil bli arvtakeren til BREEAM-NOR 2016 (Nybygg) og skal favne bredere enn tidligere i form av et tilbud for rehabiliterings- og innredningsprosjekter (refurbishment & fit-out).

Føringene for dette prosjektet vil i stor grad legges gjennom utviklingen av BREEAM International 2020. Grønn Byggallianse vil derfor samarbeide tett med BRE i å ta frem en internasjonal manual som ivaretar norske interesser på best mulig vis. For å få til dette vil det etableres en strategisk rådgivningsgruppe som skal sikre at overordnede premisser og markedets behov ivaretas. Vi ønsker også å sikre at prosjektet er godt forankret blant øvrige interessenter i det norske markedet. Etter kartlegging og avstemming av prosjektets premisser skal dette konkretiseres i det tekniske innholdet av manualen. Det vil etableres arbeidsgrupper med rett kompetanse for å sikre dette.

Styret i Grønn Byggallianse

valgt april 2018

Hege Schøyen Dillner, Veidekke
styreleder

Roy Frivoll, Avantor
nestleder

Tonje Frydenlund, Snøhetta
styremedlem

Jon-Erik Lunøe, OBOS
styremedlem

Kim Robert Lisø, GK
styremedlem

Morten Aarhus, Forbo
styremedlem

Rigmor Hansen, Undervisningsbygg
styremedlem

Synnøve Lyssand Sandberg, Statsbygg
styremedlem

Stein Randby, Malling
styremedlem

Kristin Karlsrud Hauge, Rambøll
styremedlem

Thor Olaf Askjer, Norsk Eiendom
observatør

Øverst fra venstre: Morten Aarhus Forbo, Thor Olaf Askjer, Kim Robert Lisø, Hege Schøyen Dillner, Stein Randby, Tonje Frydenlund, Roy Frivoll og Jon Erik Lunøe. Nedre rad.: Synnøve Lyssand Sandberg, Rigmor Hansen, Kristin Karlsrud Hauge og Katharina Bramslev.

Schweigaardsgate 34C, 0191 Oslo

post@byggalliansen.no

+47 977 58 897